

zondag 6 november 2022 - 10.00 uur

8^e van de herfst

Dankdag/Oogstdienst

liturgische kleur is groen

De kerkdienst uit de Wilhelminakerk is te volgen via livestream, via de link
www.youtube.com/channel/UC_42ZhZhL-V0d2RyTRthpHg

De dienst is ook te beluisteren via de kerkomroep:

<https://www.kerkomroep.nl/#/kerken/10663>

voorganger	Ds. Arend Noordam
lector	Ida van der Linden
organist	Hans van de Weg
ouderling	Jeanette Klop
diaken	Annet de Vries
koster	Kees Ippel

uw gaven worden gevraagd voor

1. Najaarszendingscollecte Kerk In Actie
2. Dankdagcollecte
3. Toekomst van de kerk

- ☺ Creche: Marian Wibbens
- ☺ Nevendienst: Annemiek Jongkind

Bij de dienst

Deze 8e zondag van de herfst pakken wij de voortgaande lezing in het Evangelie van Lucas weer op met een lezing waarvan wij het tweede deel meestal lezen in de veertigdagentijd. Nu ligt de nadruk echter op het begin van de lezing: Jezus huilt om de stad Jeruzalem, en direct daarop stelt Hij orde op zaken op het tempelplein. Alleen wie zich laat raken door onrecht wordt gemotiveerd om daar iets aan te doen. Wanneer hebben wij voor het laatst om onrecht gehuild en er iets aan gedaan? Kersti Kaljulaid, tot vorig jaar president in Estland, zei in de Volkskrant (29 okt) weinig sympathie te hebben voor Russen die de mobilisatie ontvluchten, "je kunt de richting van een land niet veranderen door naar het buitenland te gaan. Je moet het van binnenuit veranderen.". Komen wij wel genoeg in beweging? Enkele deelnemers aan de kerkproeverij in Utrecht op maandag (Trouw 1 nov) vonden het tijd voor een klimaatprotest in een bank: bidden en protesteren, dat hoort voor hen bij elkaar... Terug naar de actie van Jezus: deze was een uitzondering: in alles was Hij er allereerst op gericht om ons mensen weer in contact te brengen met God, met wie God werkelijk is, zodat we vrij worden van angst, ons niet meer laten leiden door de angst, maar door vertrouwen. En wie leeft in dat vertrouwen durft het ook aan om zijn stem te verheffen.

Arend Noordam

ORDE VAN DIENST

Woord van welkom

Inleidend orgelspel 'Danket dem Herren, denn er ist freundlich' (Dietrich Buxtehude)

-VAN BUITEN NAAR BINNEN-

- *De gemeente gaat staan* -

Stil gebed

Aanvangslied **Lied 280: 1 en 5**

Bemoediging en groet

V: Onze hulp is in de naam van de Heer,

G: die hemel en aarde gemaakt heeft;

V: De vrede van de Heer is met u en met jou.

G: en zijn genade is met u.

Drempelgebed

V: Eeuwige, onze God, wij die U nooit hebben gezien

G: zie ons hier staan

V: wij die van U hebben gehoord

G: hoor Gij ons aan

V: uw Naam is dat Gij mensen helpt

G: wees onze hulp

V: en dat Gij alles hebt gemaakt

G: maak alles nieuw

V: en dat Gij ons bij name kent

G: leer ons U kennen

V: die Bron van leven wordt genoemd

G: doe ons weer leven

V: die hebt gezegd: Ik zal er zijn,

G: wees hier aanwezig. Amen

- *De gemeente gaat zitten* -

Gebed om ontferming

Tussen de gebeden zingen we de verzen van Lied 997

Glorialied **Lied: 213: 1 en 3**

Moment met de kinderen

Zingen: 'We gaan voor even uit elkaar'

- De kinderen gaan naar de kindernevendienst -

DE SCHRIFT

Gebed om inspiratie

Eerste Schriftlezing Jesaja 1: 18-26

Zingen: Lied 914: 1 en 3

Tweede Schriftlezing Lucas 19: 41-48

Zingen: Lied 770: 1 en 2

Overdenking

Kort orgelspel

Zingen **Lied 85: 2**

- De kinderen komen terug uit de kindernevendienst -

GEBEDEN EN GAVEN

Berichten vanuit de gemeente

Toelichting op de gaven en inzameling

Gedachtenis **Zingen: Lied 978: 1**

Dankgebed, voorbeden, stil gebed en gezamenlijk 'Onze Vader'

-VAN BINNEN NAAR BUITEN-

- De gemeente gaat staan -

Slotzang Lied 1010: 1 en 4

Heenzending en zegen

Gezongen antwoord: 'Amen, amen, amen'

Orgelspel

Symbolische schikking oogstdankdienst

De schikking van deze zondag spreekt voor zich: het is een bol met daarop van alles wat ook dit jaar weer geoogst kon worden en als voedsel voor mens en dier kan dienen. Om dankbaar voor te zijn! Daarbij hopen dat voedsel ook eerlijk verdeeld mag worden over de hele wereldbol.

Najaarszendingscollecte Kerk in Actie

Goede predikanten opleiden in Zambia

De laatste jaren groeien de kerken hard in Zambia. Ruim tachtig procent van de bevolking is christen. Met de groei van de kerken neemt de vraag naar goede predikanten toe, vooral op het platteland. Op de theologische universiteit krijgen de studenten niet alleen theologisch onderwijs. Maar omdat op het platteland van Zambia extreme armoede heerst, leren de predikanten ook hoe ze de gemeenteleden in de dorpen kunnen helpen en kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de dorpsgemeenschappen.

Via Kerk in Actie collecteren we in onze kerken om goede predikanten op te leiden in Zambia. Naast Zambiaanse docenten geven ook twee Nederlandse docenten daar les: Thijs en Marike Blok. Een deel van de predikanten in opleiding zijn al voorganger. Ze verhuizen soms met hun hele gezin naar het universiteitsterrein. Voor 2.450 euro krijgt een theologiestudent in Zambia een jaar opleiding en huisvesting. Helpt u mee?

Wilt u dit doel steunen, maak dan uw bijdrage over naar NL28RABO0134939840 tnv PGDD onder vermelding van Wilhelminakerk-Petruskapel 6 november 2022

Stefan Jongkind, diaken

Duurzame maaltijd.

Op 2 november 2022 stond in de Wilhelminakerk een wortelbloemkoolcurry met rijst en kikkererwten op het menu. Een voorafje en als toetje appelmoes. Het was een gezellige avond samen met onze broeders en zusters uit de Grote Kerk.

Na aftrek van de kosten bleef een bedrag van € 96.50 over voor het nieuwe project van de diaconie. Scholing voor jongeren in Guatemala. Op 27 november wordt hiervoor gecollecteerd, maar nu al zijn bijdragen welkom.

Annet de Vries, diaken

Voedselbank,

Voedselbank maand november: Bloem/meel, pannenkoekenmeel, stroop, poedersuiker, rozijnen/krenten.

Tienerdienst

Drie weken geleden zijn we met de tienerdienst begonnen met het thema “De schepping”. Afgelopen zondag zijn we op bezoek geweest bij Freek en Corrie Ton, om een wandeling te maken door hun Eikenhof. En ik schrijf nu “hun”, maar boven alles willen Freek en Corrie hun tuin en de natuur met anderen delen, want de aarde is niet van ons.

We mochten eerst wat vragen stellen aan Freek en Corrie en daarna namen ze ons mee door hun tuin. En daar wisten ze veel bij te vertellen. Over de dieren, de planten, de bomen. Na de rondleiding mochten de tieners nog meer vragen stellen en daar kwam naar voren dat in de natuur God dichtbij is. En dat ze de natuur ruimte willen geven om de natuur te begrijpen. Met verse eieren op schoot en mooie verhalen in ons hoofd, gingen we terug naar de Wilhelminakerk. Volgende week zitten we ‘gewoon’ weer boven in de jeugdruimte en praten we verder over de schepping en hoe we daar als mensen op een goede manier in kunnen leven.

Dinsdagmiddagkring.

Op dinsdag 8 november a.s. wordt in de Wilhelminakerk van 14.00 tot 15.30 uur de derde bijeenkomst gehouden waarbij wij gaan zoeken naar de betekenis van die oude woorden voor ons vandaag. We gaan daarbij lezen in Marcus 3: 31-35, Mattheus 12: 46-50 en Lucas 8: 19-21 met als thema: *wie zijn mijn moeder en mijn broers?* U bent hierbij van harte welkom.

Rob Landman, Werkgroep Vorming en Toerusting.

Leerhuis Grote Kerk – Wilhelminakerk.

Op maandagavond 14 november a.s. wordt van 20.00 tot 22.00 uur de tweede bijeenkomst gehouden rond het thema Maria. Hierbij wordt aandacht besteed aan *Maria in de Vroeg Kerk*. In de nog ongedeelde kerk van de eerste eeuwen heeft Maria een belangrijke plaats gekregen, samengevat in de aanduiding: *Theotokos*, zeer vrij vertaald met Moeder Gods. Waarom de kerk daaraan hechtte en wat dat betekende is het thema van deze avond. Ook de lijn van Eva naar Maria zal worden besproken. Belangrijkste theoloog die aan de orde komt is Irenaeus van Lyon (gestorven rond 200).

Rob Landman, Werkgroep Vorming en Toerusting Wilhelminakerk.

Taize viering, zondag 13 november 2022

Op **zondag avond 13 november 2022** wordt er een Taizé viering gehouden in onze kerk. Het is de 2e viering die we met deze voorbereidingsgroep organiseren. We hopen dat het een mooie viering gaat worden.

Thema van deze viering: **Zorg voor de aarde.**

We zingen een aantal liederen uit de Taizé traditie (een aantal bekende en ook wat minder bekende liederen, maar de melodieën van deze liederen zijn niet moeilijk en snel aan te leren). Met het zingen van de liederen worden we begeleid door gitaar en dwarsfluit.

We lezen uit Psalm 104 waarin de **schepping van de aarde** en de grootsheid van het heelal heel mooi wordt omschreven. En we lezen over de wonderbare spijziging , waarbij de mensen kwamen luisteren naar Jezus en op de heuvels in het **groene gras zaten en met elkaar deelden wat ze hadden** (hoe mooi is dat en hoe mooi zou het zijn dat we daar meer aandacht voor hebben?)

Ook zijn er momenten van stilte om over deze teksten na te denken. En er is gelegenheid tot het aansteken van een lichtje.

U / jij / jullie zijn van harte uitgenodigd om bij deze viering aanwezig te zijn.

Zondag 13 november 2022

vanaf 18.30 uur inloop, vanaf 18.45 stilte in de kerk,

Aanvang dienst 19.00 uur

Wilhelminakerk

Verdere info over Taizé: www.taize.fr/nl

Lieve mensen,

Een teken van leven vanuit Uitgeest! Het gaat goed hier. Mijn verlofperiode zit erop. Het is wel gek om weer aan het werk te gaan en dan direct afscheid te moeten nemen. Want dat is wat me deze maand te doen staat: alle 'laatste keren' beleven. Nog één keer aanschuiven bij alle werkgroepen en bij de collega's van de regio, en dan uiteindelijk iedereen echt loslaten in een afscheidsdienst. Ondertussen staan de verhuisdozen al klaar, en komen er bij het inpakken veel herinneringen boven aan de afgelopen jaren in Uitgeest-Akersloot: namen, gezichten, kerkdiensten, gesprekken, bijzondere gebeurtenissen... Ik laat wat achter. Maar met elk etiket dat ik op het vakje "bestemming" op de dozen plak, denk ik ook al aan Dordrecht, aan de pastorie waar alles weer een plekje zal krijgen, aan de Petruskapel en de Wilhelminakerk waar weer nieuwe avonturen beleefd zullen worden, aan alle mensen die ik zal ontmoeten... iets om naar uit te kijken!

Graag tot in Dordt!

Ds. Evelien Plaisier

Petruskapel

Bij de dienst van 6 november 2022

Op deze zondag lezen we een gedeelte uit Jona 2 en uit Mattheüs 12:38-41.

In het gedeelte uit Mattheüs 12 is Jezus in gesprek met een aantal schriftgeleerden en Farizeeën. Zij stellen Jezus de volgende vraag:

“Meester, we zouden graag een teken van u zien.” Hij antwoordde: “Dit is een verdorven en trouweloze generatie. Ze verlangt een teken, maar zal geen ander teken krijgen dan dat van de profeet Jona. Want zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van een grote vis zat, zo zal de mensenzoon drie dagen en drie nachten in het binnenste van de aarde verblijven.....”

Jezus verwijst in zijn antwoord aan de schriftgeleerden en Farizeeën dus naar het kleine bijbelboek Jona waarvan schrijver Maarten 't Hart zegt dat “geen bijbelboek uit het Oude Testament machtiger tot de verbeelding spreekt dan Jona. In zijn boek getiteld “Wie God verlaat heeft niets te vrezen” schrijft Maarten 't Hart dat bij hem al

in de pubertijd twijfel begon te ontstaan aan dit verhaal. “Geen enkele vis, ook de blauwe vinvis niet, bleek groot genoeg om Jona verzwolgen te kunnen hebben. Laat staan dat hij drie dagen had kunnen bivakkeren in een ruimte, waarin van zuurstofvoorziening geen sprake kan zijn. Bovendien houden vissen die zo groot zijn als de blauwe vinvis zich niet op in de Middellandse Zee.”

Het is de vraag of de Schriftgeleerden en Farizeeën en in navolging van hen ook Maarten 't Hart ook maar iets hebben begrepen van de betekenis van dat kleine Bijbelboek Jona. Ik hoop dat we a.s. zondag in de verkondiging met elkaar op zoek mogen gaan naar die betekenis, voor ons vandaag, van dit mooie Bijbelboek.

Ds. Hans Buurmeester

Collectebonnen zijn te bestellen via bankrekening
NL 42 RABO 0373 7025 66 t.n.v. CvK Prot Gem Dordrecht-
Dubveldam onder vermelding van gewenste waarde/kleur,
aantal en bezorgadres.

Er zijn kaarten van € 10 (20 oranje bonnen á € 0,50)
€ 15 (20 gele bonnen á € 0,75),
€ 25 (20 paarse bonnen á € 1,25).

Kerkelijke agenda

Ma 7 nov 20.00 u Moderamen
Di 8 nov 14.00 - 15.30 u Dinsdagmiddagkring
19.30 u Singelkoor
Zo 13 nov Tienerdienst
10.00u Wilhelminakerk: vg: ds. Erik Schipper
Petruskapel vg: Ds. Riet Boogaard
18.30 u inloop, 18.45 u stilte, 19 u Taize dienst, Wilhelminakerk

Wilhelminakerk Blekersdijk 41 3311LD Dordrecht tel. 078 6137925 Petruskapel Plein 1940-1945 3313CV Dordrecht

Interim predikant: Ds. Roel Knijff is aangesteld voor het begeleiden van de kerkenraad en de beroepingscommissie. Ds. Knijff is bereikbaar via ds.knijff@kpnplanet.nl en 06-54331244

predikant: In de vacante periode is ds. Riet Boogaard beschikbaar voor dringende pastorale vragen. Zij is bereikbaar via mailadres me.boogaard@outlook.com en de contactpersonen: Hanneke Kroonen 06-44511582 en Mieke van der Schelde 06-42391287 (voor de Wilhelminakerk) en Margriet Stavast 06-53964656 (voor de Petruskapel)

scriba: mw. A.C. van Bleek, p/a Blekersdijk 41, 3311 LD Dordrecht,
tel. 078-6176387. E-Mail : scriba.wilhelminakerk@gmail.com

kosterij: dhr. Anne Idzinga, tel 078-6578963. E-mail: anneidzinga@gmail.com

wijkkas WK: NL10INGB0001893765 t.n.v. Wijkkas Wilhelminakerk

wijkkas PK: NL77 RABO 0373 7028 09 t.n.v. Wijkkas PWG Petruskapel

digitale WoZ Aanvragen via E-mail naar : drukkerij.wk.pk@gmail.com

digitale Zaaier Aanvragen via E-mail naar : drukkerij.wk.pk@gmail.com

website: www.dewilhelminakerk.nl

kopij: Kerk op Dordt en WoZ: wk.pk.kopij@gmail.com (voor donderdag 19 uur)

Beste mensen,

Als bestuur van het platform Dordtse kerken vragen we uw aandacht voor het volgende:

In maand november 2022 is het precies tachtig jaar geleden dat de eerste grote groep Dordtse Joden uit de stad werd gedeporteerd. Daarbij past de omschrijving november razzia. Zo is het voor het eerst te boek gesteld door dr. Frank van Riet in "de Dordtse Affaire" dat onlangs uitkwam. Hij omschrijft die periode in 1942 als "De noodlottige novemberdagen". De politieke politie uit Dordrecht en Rotterdam vervulde een hoofdrol.

Rond de honderd Dordtenaren werden thuis opgehaald en via de Hollandse Schouwburg in Amsterdam naar het oosten weggevoerd om bijna allemaal te worden omgebracht in een vernietigingskamp. Tijdens de razzia op 9, 10 en 11 november werd er door de rechercheurs in Dordrecht in de avonduren stevig gefeest.

Voor de eerste keer is na de tweede wereldoorlog de razzia op basis van wetenschappelijk onderzoek tot in detail te boek gesteld. De indrukwekkende details die zijn bovengekomen, laten het Platform niet onberoerd. "Daarom kunnen we nu op basis van feiten de dagen markeren in ons collectief geheugen. We vragen de Dordtse kerken in de diensten van zondag 6 november hieraan aandacht te besteden, bij voorbeeld door het doen van een voorbede", aldus voorzitter Hans Berrevoets.

In 2017 nam het Platform Dordtse Kerken het initiatief voor een herdenkingsbijeenkomst in de Grote Kerk en werd zo voor het eerst bij de november-razzia in 1942 stilgestaan.

Een dergelijke herdenkingsbijeenkomst wordt dit jaar niet gehouden en, mede daarom, vragen we u om in de dienst van 6 november aandacht te geven aan deze gebeurtenis.

Secretariaat Platform Dordtse Kerken
Dik van der Zeijden: 06 29536146
E-mail: info@dordtsekerken.nl

(achtergrond informatie bij verklaring Platform Dordtse kerken van dr. Frank van Riet. Info is gebaseerd op zijn boek De Dordtse Affaire).

DORDRECHT – In maand november 2022 is het precies tachtig jaar geleden dat de eerste grote groep Dordtse Joden uit de stad werd gedeporteerd. Daarbij past de omschrijving novemberrazzia.

Zo is het te boek gesteld door dr. Frank van Riet in "de Dordtse Affaire." Hij omschrijft die periode in 1942 als „De noodlottige novemberdagen" , waarbij de politieke politie uit Dordrecht en Rotterdam een hoofdrol vervulde.

Op maandagmiddag 9 november 1942 meldde zich een tiental rechercheurs van Groep 10, de politieke dienst van het Rotterdamse politiekorps, met enkele leden

van de Sicherheitsdienst uit Rotterdam bij het hoofdbureau van politie in Dordrecht. Zij hadden lijsten bij zich met daarop de namen van Joodse mannen, vrouwen en kinderen die zo snel mogelijk moesten worden opgehaald en afgevoerd. Zo'n vier maanden eerder was in Nederland een begin gemaakt met de systematische deportatie van Joden naar het oosten.

Tijdens de drie dagen durende razzia's kregen de rechercheurs uit Rotterdam vooral assistentie van twee leden van de Dordtse politieke politie. Deze agenten vierden na elke 'actiedag' met hun Rotterdamse collega's uitbundig de successen. De feesten werden in aanwezigheid van vrouwen en onder het genot van veel sterke drank gehouden in de woningen waaruit ze eerder die dag de Joodse bewoners hadden weggevoerd.

Tijdens de noodlottige novemberdagen werden rond de honderd Joodse Dordtenaren thuis opgehaald en via de Hollandse Schouwburg in Amsterdam naar het oosten weggevoerd om bijna allemaal te worden omgebracht in een vernietigingskamp.

Een van de feestende Dordtse politieke politiemannen, Harry Evers, was volgens Van Riet tijdens de bezetting betrokken bij honderden arrestaties, zowel in als buiten Dordrecht. Hij had een prominente rol vervuld bij de arrestatie van 77 mensen, onder wie 67 joden, die nooit uit de (vernietigings)kampen terug zouden komen. Daarbij was hij zich kennelijk zeer bewust van wat hen te wachten stond: hij snauwde joodse arrestanten toe dat ze naar het stikhok (de gaskamer) moesten. Evers zou later tijdens de bezetting een dubbelspel hebben gespeeld. Terwijl hij in diverse kringen bekend stond als een fanatiek Jodenjager en oorlogsmisdadiger, zou hij op ingenieuze wijze hebben samengewerkt met de top van de illegaliteit.

Omdat deze top Evers tot het bittere einde steunde kon hij na de bevrijding moeiteloos het uniform van de Binnenlandse Strijdkrachten aantrekken en hij werd zelfs hoofd van het plaatselijke Bureau Nationale Veiligheid, terwijl zijn directe collega's in interneringskampen werden opgesloten. Dit werd lang niet door iedereen begrepen en gewaardeerd.

Tot drie keer toe werd Evers gerehabiliteerd. Tijdens de onderzoeken dit geleid hadden tot rehabilitatie werd er niet of nauwelijks rekening gehouden met de Joodse slachtoffers. Nergens werd gesproken over feestende politiemannen tijdens de novemberrazzia's in 1942.

Door de volhardendheid van een kleine groep werd uiteindelijk een onderzoek gestart, met als resultaat dat Evers zich alsnog voor de rechter moest verantwoorden. De rechter oordeelde weliswaar dat Evers antisemitische denkbeelden had maar vond dat zijn goede daden zwaarder wogen dan zijn foute handelingen bij de politieke politie en legde een milde staf op.

Tijdens het onderzoek van Van Riet werd al snel duidelijk dat Evers naast vele arrestaties mogelijk bij veel dubieuze praktijken betrokken was geweest, zoals het onderbrengen van een Duitse geheime zender, die na de bevrijding binnen de

zogenaamde weerwolforganisatie actief moest worden, hij kwam daarnaast op strategische plekken waar de Duitsers nagenoeg geen enkele Nederlander toeliet. Er werd beweerd dat de top van de illegaliteit hem Evers bleef steunen omdat hij hen chanteerde. Waarschijnlijk vanwege het feit dat hij teveel van hen wist wat het daglicht niet kon verdragen.

De gebeurtenissen die in Dordrecht tot deze affaire leidden, vertonen dezelfde kenmerken als andere spraakmakende affaires waarmee Nederland na de bevrijding te maken kreeg, zoals de Velsler affaire. Misschien is de Dordtse affaire vanwege de vele slachtoffers zelfs nog wel omvangrijker!

Uitgever Just Publishers: www.justpublishers.nl